

Internetconsultatie: Wet concretisering voorschriften inzake het ononderbroken ontwikkelingsproces, de kwaliteit van het onderwijs en het stelsel van kwaliteitszorg

Reactie PO-Raad en Sectorraad GO

7 april 2025

Het onderwijs heeft baat bij een duidelijke opdracht. Zo weten scholen wat er van hen verwacht wordt en wordt helder waar de ruimte zit voor eigen keuzes. De concretisering van de wettelijke eisen aan de ononderbroken ontwikkelingslijn en het stelsel van kwaliteitszorg dragen bij aan meer duidelijkheid. De PO-Raad en de Sectorraad GO spreken hier hun waardering voor uit maar plaatsen ook kritische kanttekeningen bij het wetsvoorstel:

- Het ontbreekt aan aandacht voor de beweging naar inclusiever onderwijs.
- Zorgen over wettelijk vastleggen: met wetten verbeter je de onderwijskwaliteit niet.
- Goed onderwijs gaat om meer dan de effectiviteit van leren.
- Scholen moeten voldoende ruimte krijgen om invulling te geven aan de nieuwe eisen.

Inclusiever onderwijs

In het wetsvoorstel zien we geen verbinding met het VN Verdrag Handicap en de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte. Als we daadwerkelijk inclusiever onderwijs willen vormgeven, is het van belang dat hier in *alle* wetsvoorstellen rekening mee gehouden wordt.

Met wetten verbeter je de onderwijskwaliteit niet

Vooropgesteld: de PO-Raad en de Sectorraad GO juichen het stimuleren van evidence-informed onderwijs toe. Maar om de kwaliteit van het onderwijs te versterken is een veel bredere aanpak nodig dan wettelijke eisen. Dit vraagt om de juiste randvoorwaarden, toerusting van professionals en de beschikbaarheid van relevante kennis uit onderzoek. Ook leiden meer controle en sturing niet automatisch tot betere resultaten en kan dit de autonomie van onderwijsprofessionals aantasten en de administratieve lasten vergroten.

Er zijn ook zorgen over de mogelijke gevolgen van het wettelijk vastleggen van deze werkwijze. Een wettelijke verplichting kan leiden tot een rigide benadering, waardoor we het doel van evidence-informed werken – namelijk het flexibel en kritisch toepassen van kennis uit (praktijk)onderzoek - uit het oog verliezen.

Wat dan wel?

Wij geloven in een positieve stimulans om evidence-informed onderwijs te versterken. Door in te zetten op het toerusten van onze professionals en meer tijd en ruimte te creëren. Een actueel curriculum waar recente wetenschappelijke inzichten in zijn verwerkt en leermiddelen die transparant zijn in hun wetenschappelijke onderbouwing zijn hierbij onontbeerlijk. Ook moet kennis uit onderzoek makkelijker vindbaar en toepasbaar zijn. Hier kan de ontwikkeling van een Kennisinstituut aan bijdragen.

Handhaving vanuit de inspectie

Toezicht moet daarbij het sluitstuk zijn. Het is belangrijk dat er in de beleidsregel van de inspectie voldoende ruimte is voor schoolorganisaties om invulling te geven aan de nieuwe eisen, zonder dat de inspectie teveel stuurt op een precieze uitwerking.

Een strikte handhaving in het toezicht kan leiden tot weerstand die remmend in plaats van stimulerend werkt in de beweging naar meer evidence-informed onderwijs. Wij gaan graag met de inspectie in gesprek over vormen van stimulerend toezicht die bijdragen aan meer evidence-informed werken en tegelijkertijd recht doen aan de eigen keuzes van scholen gezien de grondwettelijke vrijheid.

Kennis van professionals

We waarderen de brede definitie die in het wetsvoorstel wordt gehanteerd, waarbij naast kennis uit wetenschap of uit de praktijk ook de context uit de school wordt meegenomen. Het gaat erom tot een zorgvuldige afweging te komen over wat werkt binnen de context van de school. Niet elke interventie is overal even effectief, dat vraagt om een zorgvuldige afweging vanuit de omstandigheden van de school. Daarbij komt dat wetenschappelijke evidentie niet voor alle doelgroepen of aspecten van het onderwijs voorhanden is. We merken op dat bij de afwegingen die nodig zijn om tot goed onderwijs te komen, ook de morele, waardengedreven kennis van de onderwijsprofessionals van belang is. In de memorie van toelichting missen wij de notie van de waarde van deze afwegingen.

Wat ons betreft zou het moeten gaan om:

- Een zorgvuldige onderbouwing in het samenspel van beschikbare, actuele kennis én de specifieke omstandigheden en visie van de schoolorganisatie.
- Het meenemen van de ruimte voor dit gesprek in de uitwerking richting toezicht.

Zaken ter overweging

Voor de verdere uitwerking geven wij nog een aantal zaken ter overweging mee:

Pagina 14 Memorie van Toelichting

“Daarnaast is het voor het op samenhangende wijze inrichten van het onderwijs van belang dat een overdracht plaatsvindt tussen het primair onderwijs, of het speciaal basisonderwijs, naar het voortgezet onderwijs of bij een wisseling van school binnen het primair onderwijs. Daartoe is het schoolbestuur van een school in het primair onderwijs of het speciaal basisonderwijs reeds toe verplicht voor het opstellen van een onderwijskundig rapport ten behoeve van de ontvangende (middelbare of basis)school.”

Aangezien dit wetsvoorstel betrekking heeft op de WPO, de WVO en de WEC vragen wij ons af waarom het speciaal onderwijs (so) en het voortgezet speciaal onderwijs (vso) hier niet bij genoemd worden (zoals: overdracht van speciaal onderwijs naar voortgezet onderwijs, of bij terugplaatsing naar het voortgezet onderwijs: overdracht van voortgezet speciaal onderwijs naar voortgezet onderwijs).

Pagina 16 memorie van Toelichting

“Voor het afstemmen van het onderwijs op de ontwikkeling van leerlingen is het van belang dat op school zicht is op deze ontwikkeling. In het primair en speciaal basisonderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs dient de ontwikkeling van de leerling middels een leerlingvolgsysteem reeds te worden gemonitord. Hieraan zijn, behalve in de eerste twee schooljaren, in ieder geval de door het College voor toetsen en examens erkende toetsen verbonden.”

Met betrekking tot de door het CvTE erkende toetsen lezen wij dat het gaat om vso uitstroomprofiel diplomagericht. Het vso kent ook een uitstroomprofiel Arbeid en Dagbesteding. Ook bij deze uitstroomprofielen volgt de school de leerlingen in hun ontwikkeling. In grote delen van de tekst zullen scholen de doelgroep uitstroom Arbeid en Dagbesteding niet herkennen wanneer het gaat om toetsen/examens. De uitstroomprofielen¹ zouden nadrukkelijker benoemd moeten worden. Door alleen het 'vso' te benoemen betekent dit dat het voor álle uitstroomprofielen van toepassing is. Dit zal niet de bedoeling zijn van de uitleg.

Tot slot: de Memorie van toelichting bevat veel (noodzakelijke) uitleg. Goede, heldere communicatie hierover naar scholen is belangrijk. Wij zijn uiteraard bereid om hierover mee te denken.

¹ vso uitstroom vervolgonderwijs, vso uitstroom arbeid en vso uitstroom dagbesteding